

Lausunto

21.09.2020

Asia: VN/16079/2020

Lausuntopyyntö hyvin matala-aktiivisen ydinjätteen loppusijoitusta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy (VTT) kiittää mahdollisuudesta lausua koskien Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) 14.8.2020 työ- ja elinkeinoministeriölle toimittamasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA-ohjelma).

TVO:n YVA-ohjelma koskee hyvin matala-aktiivisen ydinjätteen maaperäloppusijoitusta Olkiluodon ydinvoimalaitoksen voimalaitosalueen pohjoispuolelle: tarkasteltavia sijoitusvaihtoehtoja on neljä jotka kaikki sijaitsevat vanhan majoituskylän sekä kaatopaikan lähiympäristössä. VE0+ -vaihtoehtona on, että hanketta ei toteuteta ja sen sijaan voimalaitosjäteluolaa (VLJ) laajennetaan tarvittavilta osin kallioperäloppusijoitustiloja rakentamalla.

VTT pitää yleisesti hyvänä, että matala-aktiivisen jätteen maaperäloppusijoitusta selvitetään. Maaperäloppusijoitusta on käytetty muissa maissa kustannustehokkaana ja turvallisena jätehuollon ratkaisuna matala-aktiiviselle jätteelle ja joissain tapauksissa myös lyhytikäiselle keskiaktiiviselle jätteelle. VTT pitää erinomaisena, että tilaan varaudutaan loppusijoittamaan myös muualta Suomesta peräisin olevia radioaktiivisia jätteitä, mikä on huomioitu mitoittamalla tila suuremmaksi kuin Olkiluodon laitoksiköistä arvioitu tuleva jätemäärä edellyttäisi. Tämä on erittäin myönteistä radioaktiivisten jätteiden kansallisen jätehuollon näkökulmasta.

VTT kiinnittää huomiota YVA-ohjelmassa kuvatun maaperäloppusijoituksen valvontavaiheeseen. YVA-selostuksessa olisi hyvä selventää, kenellä on huolehtimisvelvollisuus aktiivisen valvontajakson aikana. YVA-ohjelmassa kuvataan, että maaperäloppusijoituksen lopullisen sulkemisen voidaan katsoa tapahtuvan siinä vaiheessa, kun viimeinen loppusijoituskampanja on toteutettu, ja siirrytään tilan käyttövaiheesta sen valvontavaiheeseen. Tarkoitetaanko lopullisella sulkemisella, että ydinenergialain 32 §:n, 33 §:n ja 34 §:n mukaisesti ydinjätteiden loppusijoitus olisi tässä vaiheessa

suoritettu ja vastuu ydinjätteistä valtiolla? Kuvattu aktiivinen valvontavaihe on jotakin uutta jota ei ole välttämättä huomioitu nykyisessä lainsäädännössä. Asiaa voisi olla hyödyllistä tarkastella myös ydinenergiain mahdollisen kokonaisuudistuksen yhteydessä.

VTT kiinnittää lisäksi huomiota, ettei tarvittavan aktiivisen valvontajakson pituudesta ole esitetty arviota. On ymmärrettävää, että tämä riippuu loppusijoitettavan radioaktiivisen jätteen nuklidivektorista ja erityisesti pitkäisimpien radionuklidien hajoamisvakioista, mutta siitä huolimatta jokin arvio ajanjakson pituudesta olisi hyvä esittää.

YVA-ohjelmassa on todettu, että poikkeus- ja onnettomuustilanteiden päästöjä verrataan ohje- ja raja-arvoihin sekä alueen nykytilaan. Onko tarkasteltaville vaihtoehtoisille sijoituspaikoille tehty perustilakartoitus?

Yleisesti VTT toteaa vielä, ettei matala-aktiivisen jätteen maaperäloppusijoitusta ole aiemmin toteutettu Suomessa. Maaperäloppusijoitusta tutkitaan mm. KYT2022-tutkimusohjelmassa (Kansallinen ydinjätehuollon tutkimusohjelma 2019-2022) VTT:n KYT SURFACE -hankkeessa. VTT tutkimuslaitoksena tarjoaa mielellään tutkimuspalveluja liittyen maaperäloppusijoituksen teknisiin ja tieteellisiin kysymyksiin.

Kotiluoto Petri
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy